

Udogmatisk akademiker

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

108596

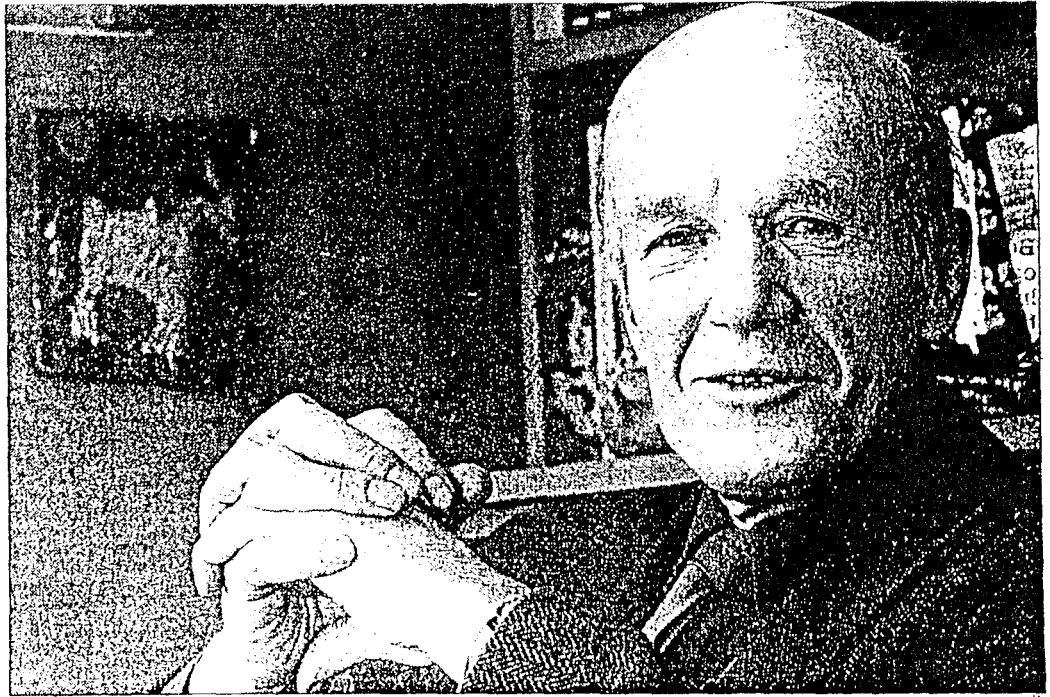
En av Norges første rikssynsere, fremste sovjetologer og mest populære statsvitere det er professor Jens A. Christophersen.

NILS MORTEN UDGAARD

70 år Gjennom et aktivt liv som nesten har falt sammen i tid med Sovjetunionens plutselige fremvekst og uventede fall, har Jens A. Christophersen klart å bringe nordmenn en stabil innsikt i russiske og sovjetiske forhold. Han er alltid spennende, fordi hans meninger aldri er forutsigbare – og fordi han beveget seg elegant utenom dogmenes lumskete feller, som lå tett i tett for den som gjorde det sovjetiske system til sitt studieobjekt. Hans mangel på dogmatisme skyldtes kanskje en forankring i idéhistorien, og hans sans for den innsikt som litteratur og kulturkunnskap gir om politikkens vesen. Her har han vært en generasjon forut for sin tid.

Formuleringskunst

Christophersen er blitt omtalt som en «utenrikspolitikkens Thorbjørn Egner», på grunn av sin evne til å forklare vanskelige spørsmål på en forståelig måte, med et dryss av relevante anekdoter. Tilgjengeligheten og hans formuleringskunst har gjort ham til et godt intervjuobjekt, som ikke kan plasseres i noen politisk bås. En verdikonservativ radikal eller en pragmatisk liberaler eller etiketter som er brukt, men limet løsner lett på dem alle.

UFORUTSIGBAR: Dagens 70-års jubilant er med sin udogmatiske grunnholdning umulig å plassere i noen politisk bås. Foto: JON HAUGE

Han var en av de første som slo fast at bruddet mellom de kommunistiske stormaktene Sovjetunionen og Kina var endelig, mens andre advarte mot et kynisk dobbeltspill fra de to maktene.

Her hjemme har professor Christophersen vært oppvakt av den langtidstendens at partiene blir mer og mer like i sin politikk. Allerede for åtte år siden påpekte han at «det vil bli problematisk i det lange løp at forskjellene ikke er større enn de er. Politikk er å velge. Hvordan skal man få den nødvendige entusiasme til de forskjellige partiene, hvordan skal man få mer folk til å ofre sin fritid til politisk arbeid?», spurte han – og fryktet en utvikling lik den man har sett i USA: At politikk blir mer og mer

konsentrert om enkeltpersoner.

«Partiuesenet»

Han har advart mot tendenser i norsk politisk historie til generell motstand mot det som oppfattes som «partiuesenet». – Det var et tydelig tegn at selv Aftenposten, Høires trofaste bannerbærer, i 1926 støttet Fridtjof Nansen som statsministerkandidat mot høyremannen Ivar Lykke, sier han og minner om at det var i denne forbindelse C.J. Hambro lot falle de klassiske ord om at man kan da ikke gjøre en hvilken som helst skiløper til statsminister!

Dagens syttiåring har også sagt at han ikke tør tenke på hva som ville skjedd med norsk motstandsvilje i 1940 hvis ikke Quisling hadde dukket opp på arenaen;

Quisling gjorde det tyske overfallet på Norge til et innenrikspolitisk anliggende og var med på raskt å mobilisere indre motstand, har han påpekt.

Populær foreleser

Jens A. Christophersen tok artium på Berg skole i Oslo i 1943; gikk inn i motstandsarbeide og sammen med blant andre senere utenriksminister Svein Stray møtte han den sovjetiske armé gjennom Finnmark i 1944. Han tok en doktorgrad om demokrati og grepet i 1967. I 1958 ble Christophersen universitetslektor i statsvitenskap, senere dosent og professor, med gjesteforelesninger i USA i tillegg til sin populære undervisning for studentene ved Universitetet i Oslo.